

**Audiosensorinė.
Nes mūsų
knygos –
girdimos ir
liečiamos**

2022

Į 2022-uosius įžengėme kupini naujų sumanymų, išmokę dirbti ir kurti pandemijos sąlygomis ir su dideliu tikėjimu, jog dabar bus lengviau. Su entuziazmu ruošėmės Vilniaus knygų mugei: didžiausioje knygų mylėtojų šventėje tapome dar leidėjų neatrastos skaitytojų grupės – neregijų, silpnaregių ir žmonių, negalinčių skaityti įprastai dėl disleksijos, fizinės ar intelekto negalios – balsu.

Tą pačią dieną patyrėme, kad šventė ir katastrofa gali ištikti tuo pačiu metu. Rusijos pradėtas karas prieš Ukrainą tapo visų mūsų kova. Ir mes kovojome. Su savo bendruomene, su skaitytojais susikibę už rankų prie šalies agresorės ambasados išreiškėme palaikymą Ukrainai, rinkome paramą pačiais būtiniausiais daiktais. Vykdydami savo misiją – kad skaityti galėtų visi – tapome pritaikytos literatūros tiltu tarp Ukrainos ir viso pasaulio. Garsinės ir Brailio rašto knygos ukrainiečių kalba, kurias parsisiuntėme bendradarbiaudami su Ukrainos negalios organizacijos Lvivo skyriumi, dabar gali pasiekti savo skaitytojus bet kurioje Marakešo sutartį ratifikavusioje šalyje.

Stabilumo pojūtį sukūrė užbaigta pastato Vilniuje rekonstrukcija – žmogaus prigimčiai duota statyti ir kurti, ne griauti. Pastato atidarymas nusikėlė į 2023-uosius – visuomenei savo namus galėsime pristatyti tuomet, kai įgyvendinsime visas prieinamumo idėjas.

Didžiuojamės ir pirmą kartą organizuotu Neskaitymo festivaliu, kuris vyko Disleksijos savaitės metu ir buvo skirtas skaitymo sutrikimus patiriantiems jauniems žmonėms. Festivalio metu išgirstos asmeninės disleksiją turinčių žmonių istorijos leido suprasti, kad palietėme jautrią problemą ir turime tęsti šį darbą bei didinti visuomenės supratimą, ypač švietimo srityje.

Metus užbaigėme dar vienu ilgas paieškas ir diskusijas vainikavusiu darbu. [Lietuvos bibliotekų įstatymu](#) įteisintas naujasis mūsų pavadinimas – Lietuvos audiosensorinė biblioteka – ir nubrėžtos pagrindinės veiklos kryptys. Dar niekada nesijautėme taip tvirtai. Džiaugiuosi, kad naujajame pavadinime išsaugojome santrumpą LAB'as, kviečiančią jungtis kiekvieną, patiriantį skaitymo sunkumų. LAB mums – ir LABoratorija, kurioje gimsta nauji sumanymai, projektai ir netikėčiausi sprendimai tam, kad kurtume įvairovei atvirą, kitaip skaitančius priimančią visuomenę.

Direktorė
Inga Davidonienė

LAB komanda

58 pareigybės Vilniuje, Kaune, Klaipėdoje, Panevėžyje, Šiauliuose ir Ukmergėje

22 profesionalūs diktoriai Vilniuje ir Kaune

72 savanoriai diktoriai Vilniuje ir Kaune

Svarbiausi 2022 m. įvykiai

1. Pakeitėme pavadinimą ir sugrįžome į atnaujintą biblioteką Vilniuje!

Po du metus trukusios LAB pastato Vilniuje (Skroblų g. 10) renovacijos sugrįžome į atsinaujinusius namus ir tęsiame veiklas kur kas modernesnėmis sąlygomis ir su nauju pavadinimu – Lietuvos audiosensorinė biblioteka! Tarptautinis žodis „audiosensorinė“ kalba apie garsines ir liečiamas (taktilines ar Brailio rašto) knygas ir labai džiugina, nes išsaugojome jums gerai pažįstamą santrumpą LAB! Pavadinimą lydi plėtinys „Garsinės ir Brailio rašto knygos“.

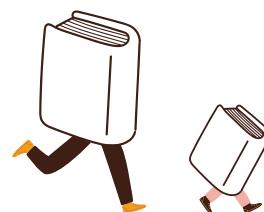
2. Atvėrėme prieinamą turinį ukrainiečiams.

Lietuvoje laikiną prieglobstį surado daug ukrainiečių, tarp kurių daugiausiai moterys ir vaikai. Nemaža dalis šių vaikų – skaitantys kitaip. Negalėjome likti abejingi, todėl papildėme ELVIS lentynas vaikiškomis knygomis ukrainiečių kalba. Ukrainos spalvų širdelėmis pažymėti leidiniai, užtvindę virtualią biblioteką ELVIS, – bendradarbiavimo su Ukrainos Neįgaliųjų sąjungos Lvivo skyriumi rezultatas. Tokį žingsnį žengėme pirmieji Europoje, o gal ir pasaulyje. Prieinamų formatų leidiniai per mūsų biblioteką gali pasiekti ukrainiečius bet kurioje Marakešo sutartį ratifikavusioje šalyje. Turime ir ukrainietiškus leidinių Brailio raštu, kuriuos jau skaito Lietuvoje apsistoję Ukrainos neregiai.

3. Organizavome Neskaitymo festivalį.

Didžiausias disleksijos pažinimo savaitės #GoRedForDyslexia renginys buvo skirtas paaugliams ir jaunimui. Ypatingai didelį įspūdį paliko Vilniuje, MO muziejuje, vykusi diskusija „[Nekenčiu skaityti, bet moku augti](#)“, kurioje savo patirtimis gyvenant su disleksija dalijosi režisierius Saulius Baradinskas, rašytoja K. B. M. Lion, „Robotikos akademijos“ vadovas Kristijonas Vasiliauskas, o pokalbį moderavo aktorius Dominykas Vaitiekūnas. Specialiai festivaliui buvo parašyta teminė pjesė „Pasistengiau“, kurios skaitymai (premjera) vyko Kaune, Nacionaliniame M. K. Čiurlionio muziejuje. Festivalio veiklose dalyvavo 366 žmonės.

ne SKAITYMO
festivalis NEKENČIU SKAITYTI, BET MĖGSTU ISTORIJAS!

4. Investavome į vartotojų patogumą – pradėjome kurti ELVIS programėles!

Android ir iOS operacinėms sistemoms tinkamos ELVIS mobiliosios aplikacijos mūsų vartotojus pasieks jau šį pavasarį. Taip pat kuriama ir supaprastinta programėlė Android vartotojams „ELVIS. Mano lentyna“, kuria, tikimės, išdrįs naudotis skaitytojai, dar tik besijaukinantys išmaniuosius įrenginius.

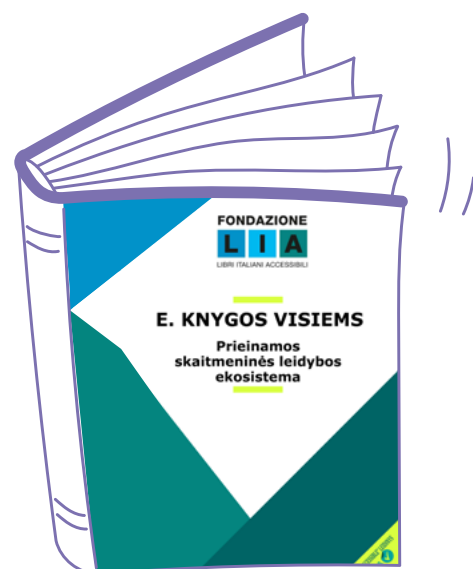
5. Išgirdome jūsų norą sportuoti!

Garsiniu EPUB3 formatu parengėme [7 sporto leidinius](#), o knygoje aprašomas programos mūsų skaitytojai, turintys regos sutrikimų, išbandė profesionalių trenerių vedamose treniruotėse ir renginiuose. EPUB3 formatas – teksto ir garso sinchronizacija. Skaityti EPUB3 nereikia atskiros programinės įrangos – išmaniuosiuose įrenginiuose galima naudotis įprastomis knygų skaitymo programėlėmis.

6. Skatinome leidėjus rinktis įtraukią leidybą.

Lietuvoje kol kas nėra nė vienos institucijos, kompetentingos konsultuoti leidėjus įtraukios leidybos klausimais. Todėl ėmėmės iniciatyvos ir drauge su Italijos prieinamų knygų asociacija „Libri Italiani Accessibili“ (LIA) mokėme leidėjus, maketuotojus, dizainerius ir kitų skaitmeninės leidybos sričių specialistus kurti prieinamą turinį.

7. Virtuali biblioteka ELVIS – Vilniaus knygų mugėje.

Pirmą kartą didžiausiame leidėjus ir skaitytojus vienijančiame renginyje dalyvavome su ELVIS – pristatėme garsines knygas, pademonstravome ELVIS veikimą ir tuos, kuriems sunku skaityti įprastai, kvietėme rinktis garsinius leidinius.

8. Lietuvos leidėjus pakvietėme atrasti neatrastą skaitytoją.

Neatrastas skaitytojas – žmogus, kuris dėl intelekto negalios, amžiaus nulemtų pokyčių, neurologinių ypatumų ar tiesiog todėl, kad lietuvių kalba nėra gimtoji, negali skaityti įprastų knygų. Šiems skaitytojams reikalingos knygos lengvai suprantama kalba, bet Lietuvoje šiuo formatu grožinės literatūros kūrinių vis dar neturime. Siekdami kurti pokytį, kartu su Lietuvos leidėjų asociacija (LLA) ir Švedijos Karalystės ambasada organizavome konferenciją „Kaip papasakoti istoriją neatrastam skaitytojui?“.

Veiklos rodikliai

Apsilankymai

Fiziniai vartotojai – 15 753

Virtualūs vartotojai – 177 368

Renginiai – 486

Edukacinės programos negalintiems skaityti įprastai – 110 (1872 dalyviai)

Mokymai vartotojams

Skaitmeninis raštingumas – 1405 individualūs mokymai

Medijų informacinis raštingumas – 5 mokymai (61 dalyvis)

Leidyba ir auganti virtuali biblioteka ELVIS

- ▶ ELVIS vartotojų skaičius ūgtelėjo nuo 3910 iki 4222. Iš jų registruoti (pateikę oficialų dokumentą ir gavę prieigą prie viso ELVIS turinio) – 2287.
- ▶ Parengėme skaitmeninių leidinių galimos nelegalios sklaidos internete stebėsenos tvarką, kuria vadovaudamiesi kas mėnesį tikriname rizikingiausias kanalus.
- ▶ Rūpinomės intelektinės nuosavybės apsauga ir autorių teisėmis. Pastebėję skirtingų institucijų požiūrio ir priimamų sprendimų skirtumus, inicijavome diskusiją „[Kas gali skaityti prieinamo formato leidinius?](#)“, kurioje kartu su ekspertais iš Kultūros, Socialinės apsaugos ir darbo, Švietimo, mokslo ir sporto ministerijų, Neįgaliųjų reikalų departamento, asociacijų AGATA ir „Kitoks vaikas“ ieškojome atsakymų į sudėtingus tarpinstitucinius klausimus.
- ▶ Pagal parengtą savanorių diktorių mokymo programą apmokėme 72 naujus LAB savanorius-diktorius Vilniuje ir Kaune.
- ▶ Bendradarbiaudami su leidėjais, įsigijome 13-os skaitmeninių knygų licencijas. Knygos ELVIS bibliotekoje bus pasiekiamos 2 metus.

Bibliotekos fondus papildė:

30 leidinių Brailio raštu

447 garsinės knygos

9 DAISY leidiniai

7 daugiafunkcinės knygos su garsiniu vaizdavimu EPUB3 formatu

159 garsiniai žurnalai

6 filmai su garsiniu vaizdavimu

5 garsinės dokumentikos kūriniai

4 garsiniai leidiniai supaprastinta kalba („Skaitinių valandėlės“ serija)

Tvirtėjantis kompetencijų centras

Specialistų ir visuomenės švietimas:

- ▶ Vedėme 119 edukacijų, kuriose dalyvavo 1753 žmonės.
- ▶ Organizavome 5 seminarus „Biblioteka visiems: nuo NORIU iki GALIU“ Lietuvos viešųjų ir mokyklų bibliotekų darbuotojams. Mokėme aptarnauti vartotojus, negalinčius skaityti įprastai, bei pritaikyti bibliotekos fizinę ir informacinę aplinką. Bendravome vietos negalios organizacijų atstovais. Kvalifikacijos kėlimo renginiuose dalyvavo 137 specialistai.

- ▶ Pagal parengtas Kultūros įstaigų prieinamumo neregiamis ir silpnaregiams lankytojams gaires organizavome 5 pristatymus kultūros įstaigų specialistams, kuriuose dalyvavo 490 dalyvių.

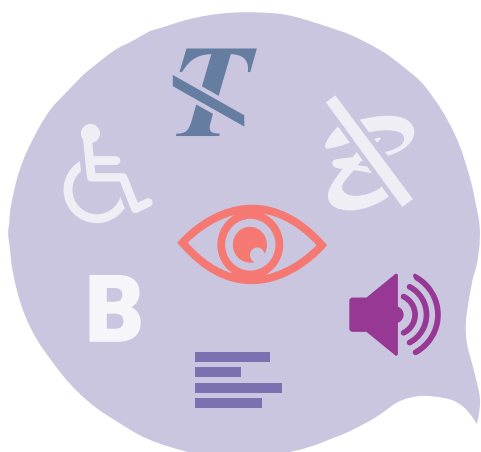

SU

- ▶ Parengėme bibliotekų specialistams skirtą mokymų programą „Bibliotekos paslaugos turintiems skaitymo sutrikimų: pažinti, priimti, pritaikyti“, pagal kurią vedėme 2 mokymus savivaldybių viešųjų bibliotekų darbuotojams.

Tiflotyra:

- ▶ Kasmet aptarnaudami vis platesnes auditorijas, siekiame atspindėti kiekvienos iš jų lūkesčius, todėl ilgus metus leistas tiflologinis kalendorius šiemet išaugo į didesnį, kur kas daugiau žmonių paliečiantį kūrinį – [Negalios judėjimui, įvairovei ir lygybei svarbios datos. Neregijų bendruomenei svarbios sukaktys. Kalendorius 2023 m.](#) Sudarydami kalendorių siekėme, kad jis pasitarnautų ne tik mūsų skaitytojams ar sekėjams, bet ir taptų darbinio įrankiu kitoms šalies bibliotekoms.
- ▶ [Tinklaraštyje apie regos sutrikimus](#) parengėme 42 straipsnius, tarp kurių – ir knygu bei žurnalų užsienio kalbomis apžvalgos.

- ▶ Parengėme 2 straipsnius prieinamumo tema: „[10 prieinamos informacijos taisyklių](#)“, „[Renginyvis visiems: 11 patarimų siekiantiems prieinamumo](#)“.
- ▶ Organizavome regioninį skaitymo Brailio raštu konkursą ir išrinkome tris geriausius skaitovus. Pirmą vietą užėmė Mantas Brazauskis, antrą – Grigas Sakalis, trečią – Rimvydas Auryla.

Disleksija:

- ▶ Pasirūpinome, kad bibliotekos lentynose atsirastų kuo daugiau jūsų poreikius atitinkančios literatūros apie disleksiją ir skaitymo sutrikimus – akademinės literatūros anglų kalba lentynos pasipildė 35 knygomis! Kad būtų paprasčiau išsirinkti, parengėme [akademinės literatūros anglų kalba katalogą](#).
- ▶ Tęsėme bendradarbiavimą su „Dyslexia centru“. LAB Vilniuje organizavome vasaros stovyklą vaikams, turintiems disleksiją. Stovyklos vyko LAB patalpose, o mūsų edukatorės 75-iems vaikams suorganizavo 10 edukacinių užsiėmimų.
- ▶ Tinklaraštyje apie skaitymo sutrikimus parengėme 12 straipsnių.
- ▶ Išvertėme ir Lietuvai pritaikėme [disleksijos testą suaugusiems](#).
- ▶ Organizavome akademinį leidinį apie disleksiją ir kitus skaitymo sutrikimus (anglų kalba) pristatymą Nacionalinėje švietimo agentūroje.

Veikianti Marakešo sutartis – virtualią biblioteką ELVIS pildo leidiniai užsienio kalbomis:

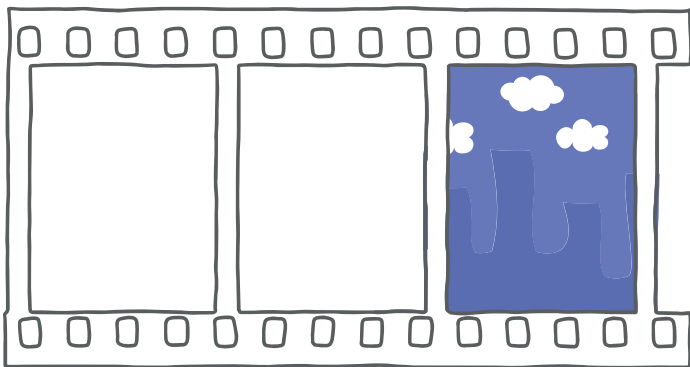
- ▶ Unikalus atvejis pasaulio intelektinės nuosavybės teisių reguliavimo istorijoje – LAB tapo tiltu tarp Ukrainos ir Marakešo sutartį ratifikavusių šalių. IFLA (Tarptautinė bibliotekų asociacijų ir institucijų federacija) suvažiavime LAB inicijavo Ukrainos ir Lietuvos autorių teises saugančios teisinės bazės analizę. Autorių teisių ekspertai iš WIPO (Pasaulinė intelektinės nuosavybės organizacija) ir EIFL (Elektroninė informacija bibliotekoms) išaiškino, kad Ukrainos autorių teisių įstatymas leidžia daryti prieinamo formato kopijas nekomerciniais tikslais bei prieinamo formato kopiją siųsti į kitą šalį, pavyzdžiui, ES valstybę narę. O Lietuvos autorių teisių įstatymas leidžia įgaliotam subjektui (kuriuo Lietuvoje yra LAB) dalytis teisėtai įgytomis prieinamomis kūrinių kopijomis su visomis ES šalių-narių įgaliotomis bibliotekomis, o taip pat – tiesiogiai su šiose šalyse gyvenančiais žmonėmis, kuriems reikalingos alternatyviais formatais išleistos kūrinių kopijos. Vadinasi, bet kurioje Marakešo sutartį ratifikavusioje šalyje gyvenantys ukrainiečiai gali gauti garsines knygas savo gimtąja kalba tarpininkaujant mums, Lietuvai!
- ▶ Buvimas pasaulinės leidinių prieinamais formatais bibliotekos (ABC) dalimi suteikia mums galimybę parsisiųsti leidinius iš 93 prisijungusių pasaulio bibliotekų 80-čia kalbų! Šiais metais 41 knyga atkeliavo iš Lenkijos bibliotekų. Primename, kad užsisakyti knygą norima užsienio kalba gali kiekvienas, pateikęs užklausą mūsų kolegoms el. paštu vilnius@labiblioteka.lt.

Naujos paslaugos

1. Taktilinis (reljefinis) spausdintuvas.

Žmonėms, turintiems regėjimo negalią, neįmanoma susipažinti su informacija, kuri atspausdinta įprastu spausdintuvu. Iškilus reljefas padeda lengviau suvokti įvairias schemas, planus ir grafikus.

Taktilinio spausdintuvo paslauga pasinaudoti galima LAB Vilniuje ir mūsų padaliniuose Klaipėdoje, Kaune, Panevėžyje, Šiauliuose ir Ukmergėje.

2. Nuotraukų skaitmeninimas.

Senas išryškintas fotojuostas (negatyvus) ir skaidres (pozityvus) galima perkelti į skaitytojo atsineštą skaitmeninę laikmeną. Paslauga pasinaudoti galima LAB Vilniuje.

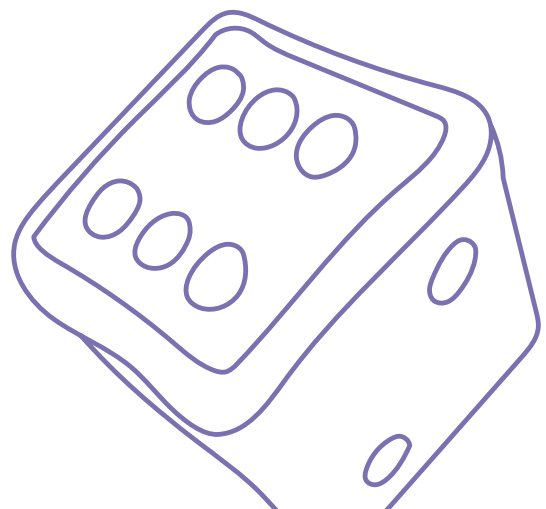
3. Edukacinės programos moksleiviams ir visuomenei.

- ▶ Kultūros paso edukacinė programa „Galiu kitaip: kalbantys filmai, garsinės ir liečiamos knygos“ (3–6 kl. mokiniams).
- ▶ Edukacija „Kas slepiasi knygų lentynose“ (1–8 kl. mokiniams, negalintiems skaityti įprastai).
- ▶ Edukacija-kūrybinės dirbtuvės „Sukurk knygelę nematančiam vaikui“ (4–9 kl. mokiniams).
- ▶ Edukacija apie drugius „Smagi pažintis“ (skirta intelekto negalią ar demenciją turintiems suaugusiems žmonėms).
- ▶ Edukacinė garsinių skaitymų programa suaugusiems „Negaliu skaityti, galiu žinoti“.

Nori užsiregistruoti?

Susisiekiame:

el. paštu edukacijos@labiblioteka.lt
telefonu 8 658 92 712

Projektinė veikla

Europiniai projektai

„MoBiLait: mokymosi galimybių atvėrimas žmonėms, negalintiems skaityti įprasto spausdinto teksto, per Lietuvos bibliotekų tinklą“

- ▶ Nuo 2018 m. vykdytame projekte kartu su partneriais parengėme 700 pavadinimų pritaikyto formato leidinių, iš leidėjų įsigijome 43 leidinių licencijas, baigėme ir virtualios bibliotekos ELVIS modernizavimo darbus. Nors projektas jau turėjo būti baigtas, gavome leidimą tęsti veiklas ir sutaupytas lėšas iki šių metų gegužės 31 d. panaudoti papildomoms veikloms.
- ▶ Už sutaupytas lėšas organizavome ELVIS mobiliųjų aplikacijų Android ir iOS operaciniams sistemoms pirkimą, atlikome analizę, programavimo darbus ir patvirtinome dizainą. ELVIS programėlės turėtų pasirodyti vasaros pradžioje. .

„Lietuvos aklių bibliotekos modernizavimas“

- ▶ Baigėme pastato Vilniuje, Skroblų g. 10, renovacijos ir įrengimo darbus: šalia bibliotekos įrengėme žaliąją zoną ir vaikų žaidimų aikštelę, viduje ir bibliotekos prieigose integravome vedimo ir įspėjamuosius paviršius, pakeitėme vidaus patalpų išdėstymą, laiptus pažymėjome ryškiomis kontrastingomis juostomis, prie įėjimo įrengėme nuožulną judantiems vežimėliu, praplatinome visas duris, visuose aukštuose įrengėme žmonėms su negalia pritaikytus tualetus.
- ▶ Sutaupėme lėšų, todėl kreipėmės dėl projekto pratęsimo ir leidimo pinigų panaudoti pastato prieinamumui gerinti (stiklinių durų ir pertvarų ženklimas, taktiliniai maketai, žymėjimai Brailio raštu).

Sporto rėmimo fondo finansuojami projektai

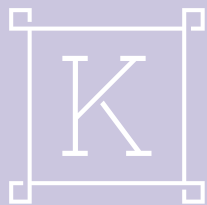
„Sveikatingumo programų pritaikymas regos negalią turintiems vartotojams“

- ▶ Išleidome [7 sveikatingumo programų leidinius](#) garsiniu EPUB3 formatu, papildėme juos garsiniu vaizdavimu ir paskelbėme virtualioje bibliotekoje ELVIS.
- ▶ Organizavome 7 sporto renginių ciklą, kurių metu, prižiūrimi specialistų, dalyviai praktiškai išmėgino įvairius mankštinosi būdus. Džiugu girdėti, kad kai kurie mankština iki šiol!
- ▶ Parengėme 6 viešinimo straipsnius ir 5 vaizdo pasakojimus:
 1. [Sportuoti gali visi: išskirtinė Sigito istorija](#)
 2. [Sportuoti gali visi: 5 Tibeto pratimai su Nomeda ir Aiste Burnyte](#)
 3. [Sportuoti gali visi: joga su Durga Devi](#)
 4. [Sportuoti gali visi: su Jonu Girskiu apie stuburą](#)
 5. [Sportuoti gali visi: su Ryčiu Juozapavičiumi – apie meditaciją](#)

„Nematau, bet judu! Neregiamas pritaikyta sporto informacija visus motyvuoja gyventi sveikiau“

- ▶ Matydami prieinamos sveikatingumo literatūros poreikį atrinkome 8 sveikos mitybos leidinius:
 1. Andrius Pauliukevičius. Tobulas maistas sportuojantiems
 2. Rimantas Stukas. Mokslininko užrašai
 3. Vaida Kurpienė, Martynas Praškevičius, Aistė Šeibokaitė. Balansas
 4. Mehmet Oz. Gydantis maistas
 5. Jonny Bowden. Didysis cholesterolio mitas
 6. Anita Bean. Mityba sportuojantiems
 7. Elizabeth Hufton. Bėgimas: universalus gidas
 8. Jūratė Pečiulienė. Aš ir mano diabetas
- ▶ Pradėjome leidinių pritaikymo darbus: nuskenavome, suredagavome, parengėme iliustracijų garsinį vaizdavimą. Leidiniai EPUB3 formatu pasirodys 2023 metais.

Lietuvos kultūros tarybos finansuojami projektai

„Grožinės literatūros prieinamumo didinimas įprasto spausdinto teksto negalintiems skaityti asmenims“

Atrinkome, įgarsinome ir virtualioje bibliotekoje ELVIS patalpinome 15 didelės apimties grožinės literatūros kūrinių.

„Neskaitymo festivalis: nekenčiu skaityti, bet mėgstu istorijas“

- ▶ Neskaitymo festivalis buvo didžiausias disleksijos pažinimo savaitės #GoRedForDyslexia renginys, nauja iniciatyva, kurią tikimės paversti tradicija. Siekdami gilinti paauglių ir jaunimo supratimą apie skaitymo sutrikimus, jaunuosius kultūros vartotojus supažindinome su disleksija bei sprendimais, galinčiais padėti įveikti patiriamas kliūtis.
- ▶ Neskaitymo festivaliui ruošėmės visus metus. Pasirašę sutartį su Nacionaline jaunimo reikalų koordinatorių asociacija, pristatėme disleksijos ir nematomų negalių problematiką Lietuvos savivaldybėse dirbantiems jaunimo koordinatoriams (dalyvavo 60 koordinatorių).
- ▶ Sukūrėme [festivalio viešinimui skirtą interneto svetainę](#).
- ▶ Vilniaus Žvėryno gimnazijos lietuvių kalbos ir literatūros mokytoja Renata Zarauskienė, bendradarbiaudama su LAB, parengė edukacinę programą „Literatūros pamoka be knygų“. 13 tokių literatūros pamokų dar iki Neskaitymo festivalio vyko Vilniaus Žvėryno gimnazijoje.
- ▶ [Festivalio atidarymas vyko Vilniuje, MO muziejuje](#). Mokytoja Renata Zarauskienė vedė literatūros pamoką be knygų, bendruomeniškumo stiprinimo programų vadovas Žilvinas Mažeikis kvietė jungtis į komiksų kūrimo dirbtuves, o įspūdingą diskusiją „Nekenčiu skaityti, bet moku augti“, kurioje savo patirtimis gyvenant su disleksija dalijosi garsūs Lietuvos kūrėjai, moderavo aktorius Dominykas Vaitiekūnas.

„Edukacinė programa „Kas slepiasi knygų lentynose“, skirta vaikams, negalintiems skaityti įprasto spausdinto teksto“

- ▶ Sukūrėme edukacinę programą „Kas slepiasi knygų lentynose“, kurios metu vaikus kviečiame žaisti nuotykių žaidimą ir keliauti knygų personažų takais. Žaidimas tinka visiems, net judantiems vežimėliu, kadangi žaidimo lenta – didžiulė lyg kilimas.
- ▶ Mūsų edukatorės su šia programa lankėsi mokyklose ir dienos centruose. 24-iose edukacijose dalyvavo 165 mokiniai ir 26 specialistai.

„Knyga visiems: skaitmeninių knygų prieinamumo parinktys“

- ▶ Pirmą kartą Lietuvoje organizavome mokymus, skirtus kelti leidėjų, maketuotojų, dizainerių ir kitų skaitmeninės leidybos srities specialistų kompetencijas įtraukios leidybos srityje. Dalyviai rugsėjo–lapkričio mėnesiais praktikavosi kurti įtraukius leidinius kartu su geriausiaisiais šios srities ekspertais iš Italijos.
- ▶ Parengėme ir dalyviams pristatėme Italijos prieinamų knygų asociacijos „Libri italiani accessibili“ (LIA) įtraukios leidybos gairių lietuvišką leidimą „[Skaitmeninės knygos visiems. Prieinamos skaitmeninės leidybos ekosistema](#)“. Gairės parengtos EPUB3 formatu, kuris pripažįstamas skaitmeninės leidybos standartu.

„Garsiniai leidiniai buria bendruomenes: specialiosios bibliotekos, socialines paslaugas teikiančių įstaigų ir vietos gyventojų bendradarbiavimo modelis“

- ▶ Kūrėme bibliotekos (LAB), socialines paslaugas teikiančios įstaigos (Adakavo socialinių paslaugų namų) ir vietos bendruomenės partnerystę.
- ▶ Socialiniams darbuotojams ir bendruomenės nariams pristatėme virtualią biblioteką ELVIS.
- ▶ Surengėme daugiau kaip 10 garsinių skaitymų.
- ▶ Inicijavome savanorystės programą „Skaito kaimynas“.
- ▶ Įrašėme kompaktinę plokštelę „Skaitinių valandėlė: Tauragės krašto žmonių kūryba, pasakojimai ir legendos.“
- ▶ Adakavo socialinių paslaugų namuose (ASPN) organizavome projekto baigiamąjį renginį „Literatūrinis Adakavo ruduo“.

Plėtros programa (LR kultūros ministerijos remiamas projektas)

„Kultūra be kliūčių – keliaujančios knygos“: pasirengimas ELVIS autobuso kelionėms

- ▶ Įsigijome priemones ELVIS autobuso kelionėms – pirmiausia, žinoma, patį autobusą, taip pat – 2100 paprastai valdomų grotuvėlių, skirtų garsinių knygų klausymui, bei leidinių įrašymui skirtų laikmenų.
- ▶ Su profesionalia mokymų ekspertų pagalba parengėme patirčių valdymo standartą ir mokymų programą „Apie sveikatą ir knygas“. Organizavome LAB personalo mokymus (dalyvavo 95 procentai bibliotekos specialistų) ir išbandėme žinias praktikoje.
- ▶ Kartu su kūrybinės komunikacijos agentūra „Autoriai“ sukūrėme komunikacijos kampaniją „Klausytis knygų paprasta“. Parengėme vizualinę, garsinę ir tekstinę projekto viešinimo medžiagą, [nufilmavome reklaminį vaizdo klipą](#), kuriame pirmuoju smuiku griežia mūsų skaitytojai. Taip pat įrašėme 30 nestandartinių audioklipų radijo reklamai, kuriuose ELVIS skaitytojai bendraamžius senjorus kviečia klausyti garsinių knygų, taip susigrąžinant skaitymo džiaugsimą. Tai didžiausia viešinimo kampanija virtualios bibliotekos ELVIS istorijoje. Ji startavo 2023 m. pradžioje.

Tarptautiškumas

- ▶ Įgyvendindami tarptautinį kvalifikacinį projektą pagal ERASMUS+ programą, LAB darbuotojai dalyvavo 3 patirties apsikeitimo komandiruotėse Airijos, Belgijos ir Kroatijos specialiosiose bibliotekose.
- ▶ Dalyvavome IFLA bibliotekų, aptarnaujančių asmenis, negalinčius skaityti įprasto spausdinto teksto, komiteto veikloje, prisidėjome prie komiteto rengiamų prieinamumo gairių bibliotekoms rengimo.
- ▶ Dalyvavome IFLA 87-jame Pasauliniame bibliotekų ir informacijos kongrese, kuriame LAB direktorė Inga Davidonienė tarptautinei bibliotekininkų bendruomenei pristatė šalies bibliotekų tinklą vienijančią iniciatyvą „Biblioteka visiems“ ir LAB pagalbą aprūpinant pritaikytais leidiniais iš Ukrainos priverstus bėgti žmones. Dalyvavome Europos įtraukios leidybos iniciatyvos valdymo grupės veikloje, kur pristatėme Lietuvos pažangą įtraukios leidybos srityje.
- ▶ Baltijos šalių neregijų ir silpnaregių asociacijų organizuotoje konferencijoje „Skaitmeninis prieinamumas – nauda visiems“ pristatėme virtualios bibliotekos ELVIS modernizavimo patirtis.
- ▶ Kartu su pritaikomumo ekspertais iš Italijos, Prancūzijos, Vokietijos, Indijos, Japonijos, Brazilijos ir kitų šalių dalyvavome „Libri Italiani Accessibili“ (LIA) organizuojamoje stovykloje „Accessibility Camp“ Milane.

Bendradarbiavimas

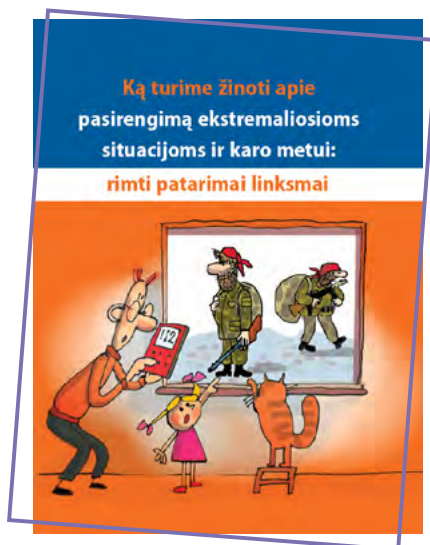
1. Bibliotekų prieinamumo manifestas įgyvendinamas!

Kartu su apskričių viešosiomis bibliotekomis ir Savivaldybių viešųjų bibliotekų asociacijos atstovais subūrėme darbo grupę, kuri inicijavo prieinamumo ambasadorių skyrimą kiekvienoje savivaldybės viešojoje bibliotekoje bei tarpininkavo organizuojant negalės bendruomenės, vietos valstybės institucijų ir bibliotekininkų renginius „Atrask galimybes“, kurie vyko Alytaus, Marijampolės, Klaipėdos, Šiaulių ir Panevėžio bibliotekose.

2. Akių ir regos specialistai.

Siekdami padėti regos sutrikimų turintiems žmonėms atrasti virtualią biblioteką ELVIS, dalyvavome tiek Lietuvos optometrinių asociacijos, tiek Lietuvos akių gydytojų draugijos organizuotose metinėse konferencijose, kurių metu 290 specialistų supažindinome su ELVIS. Regos sveikatos specialistai pažadėjo rekomenduoti ELVIS pacientams, kurie dėl turimų regos sutrikimų negali skaityti įprastai.

3. Kartu – vardan didesnio šalies saugumo.

Su Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerija, Lietuvių gestų kalbos centru ir nevyriausybinėmis negalios organizacijomis užtikrinome leidinio „[Ką turime žinoti apie pasirengimą ekstremaliosioms situacijoms ir karo metui: rimti patarimai linksmi](#)“ prieinamumą. Šis leidinys parengtas Brailio raštu, garso formatu ir lietuvių gestų kalba. Leidinio garsinė versija laisvai prieinama visiems šalies gyventojams, tereikia užsiregistruoti virtualioje bibliotekoje ELVIS (elvislab.lt; jokių dokumentų pateikti nereikia, tiesiog užpildykite registracijos formą).

4. Leidykla „Tikra knyga“.

Bendradarbiavome leidyklos „Tikra knyga“ vykdytame LKT projekte. Leidyklos vadovės Daivos Rudytės įgarsintos 10 vaikiškų knygų papildė virtualios bibliotekos ELVIS lentynas.

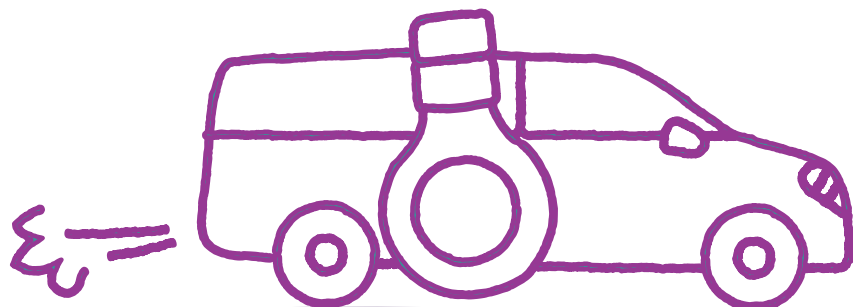

ELVIS vartotojų tyrimas.

Išanalizavus 3959 ELVIS vartotojų duomenis, paaiškėjo, kad ne tik auga bendras ELVIS vartotojų skaičius, bet sparčiai keičiasi ir auditorijos sudėtis. Vartotojų gretas papildė jaunesni vartotojai, turintys skaitymo sutrikimus, prisijungė ir įvairaus amžiaus kitas negalias ar sutrikimus turintys skaitytojai. Didžiausia ir aktyviausia vartotojų grupė išliko regos sutrikimus turintys skaitytojai, naudojantys ELVIS nuo pat jo sukūrimo pradžios.

Gairės ir metodikos

- ▶ Paskatinti neregijų ir silpnaregių, nerandančių kultūros įstaigose jiems tinkamu būdu pateiktos informacijos, parengėme gaires „[Kultūros įstaigų prieinamumas neregiams ir silpnaregiams](#)“, kuriose rasite gerąją Lietuvos ir užsienio šalių patirtį bei patarimus, ką daryti, kad kultūros įstaiga taptų prieinama visiems.
- ▶ Suprasdami, kad įtrauki leidyba jau žengia į Lietuvą, o leidėjams reikia profesionalios pagalbos, parengėme vadovą „[Skaitmeninės knygos visiems. Prieinamos skaitmeninės leidybos ekosistema](#)“. Šis dokumentas skirtas naudoti kaip lanksčiai pritaikomas vadovas, apžvelgiantis įvairius aspektus, susijusius su visais knygos vertės grandinės dalyviais: turinio kūrėjais, kaupėjais ir skaitmeniniais platintojais, internetiniais knygynais bei platformomis, skaitymo sprendimų kūrėjais ir organizacijomis, tvarkančiomis knygas spaudos kataloguose.

AČIŪ

**Žmonėms, skyrusiems 1,2 proc.
savo pajamų mokesčio bibliotekai!**

**Savo laiką ir balsą dovanojusiems
savanoriams diktoriams!**

**Mūsų veiklą remiantiems
bei palaikantiems partneriams
ir visiems, kurie, kaip ir mes,
tiki, kad skaityti gali visi!**

